

Üniversite Öğrencilerinin Problemlı Sosyal Medya Kullanımının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Murat TOPAL¹, Şirin KÜÇÜK-AVCI², Aslıhan İSTANBULLU³

¹ Dr., Sakarya Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi, mtotal@sakarya.edu.tr. ORCID: 0000-0001-5270-426X

² Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Programları ve Öğretim, sirinavci@akdeniz.edu.tr. ORCID: 0000-0002-5518-0542

³ Dr. Öğr. Üyesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi, aslihan.babur@gmail.com. ORCID: 0000-0002-1778-859X

Gönderilme Tarihi: 04.03.2023 Kabul Tarihi: 17.05.2023 DOI: 10.37669/milliegitim.1260083

Atf: "Topal, M., Küçük-Avcı, Ş. ve İstanbullu, A. (2024). Üniversite öğrencilerinin problemlı sosyal medya kullanımının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Milli Eğitim*, 53(244), 2013-2044. DOI: 10.37669/milliegitim.1260083"

Öz

Sosyal medya, dünyamızı her açıdan değiştirmiştir. Sosyal medya eğlence, bilgi paylaşımı, oyun ve dünyanın her yerinden insanlarla iletişim sağlayarak hayatımızı zenginleştirirken özellikle üniversite öğrencileri için sosyal bir soruna dönüşebilmektedir. Öğrenciler sosyal medya kullanımını kontrol edemediklerinde günlük hayatta olumsuz sonuçlarla karşı karşıya kalabilmektedir. Bu durum literatürde "Problemlı Sosyal Medya Kullanımı" olarak ifade edilmektedir. Bu makalenin amacı problemlı sosyal medya kullanımının çeşitli değişkenler açısından (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, yıllık kullanım ve günlük kullanım miktarı) incelenmesidir. Çalışmada nicel desenlerden tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma grubu kolay örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Çalışma grubu Amasya Üniversitesinde ön lisans ve lisans eğitim düzeyinde ve farklı bölümlerde öğrenim gören 507 öğrenciden oluşmaktadır. Veriler Demografik Bilgiler Formu ve Sosyal Medya Bozukluğu Ölçeği ile toplanmıştır. Veri analizinde SPSS 25 programı kullanılmıştır. Veriler tek yönlü ANOVA ve bağımsız örneklem için t-testi kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonucunda kadınların erkeklere göre daha fazla sosyal medya kullandığı bulunmuştur. 18-25 yaş aralığındaki öğrenciler diğer yaş gruplarına göre daha fazla sosyal medya kullanmaktadır. Çalışmada öğrencilerin farklı eğitim düzeylerinde olmalarının, problemlı sosyal medya kullanımını etkilemediği bulunmuştur. 6-8 yıldır sosyal medya kullanan öğrenciler diğerlerine göre daha yüksek problemlı sosyal medya kullanımına sahip olarak görülmüştür. Bunun yanında, günlük sosyal medya kullanımı 6 saat ve üzeri olan öğrenciler diğerlerine göre daha yüksek problemlı sosyal medya kullanımına sahip olarak belirlenmiştir. Bu bulgular ışığında, problemlı sosyal medya kullanımına sahip olan belli bir grubun demografik özellikleri ortaya koyulmuştur. Yapılan çalışma özellikle gençlerin problemlı sosyal medya kullanımı ile ilgili farkındalık oluşturmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: problemlı sosyal medya kullanımı, sosyal medya, demografik değişkenler

Investigation of University Students' Problematic Social Media Use in Terms of Various Variables

Abstract

Social media has changed our world in every aspect. While social media enriches our lives by providing entertainment, information sharing, games and communication with people from all over the world, it can turn into a social problem, especially for university students. When students cannot control their social media use, they may face negative consequences in daily life. This situation is expressed as "Problematic Social Media Use" in the literature. The aim of this article is to examine problematic social media use in terms of various variables (gender, age, education level, annual use and daily use). In the study, the survey model was used from quantitative designs. The study group was determined by convenience sampling method. The study group consist of 507 students who are studying at associate and undergraduate education levels in different departments at Amasya University. The data were collected with the Demographic Information Form and Social Media Disorder Scale. SPSS 25 program was used in the data analysis. The data were analyzed using one-way ANOVA and t-test for independent samples. As a result of the analysis, it was found that women use social media more than men. Students between the ages of 18-25 use social media more than other age groups. In the research, it was found that students are at different levels of education does not affect the problematic social media use. Students who have been using social media for 6-8 years were found to have higher problematic social media use than others. In addition, students with daily social media use of 6 hours or more were determined to have higher problematic social media use than others. In the light of these findings, the demographic characteristics of a certain group with problematic social media use were revealed. It is thought that the study will contribute to raising awareness about problematic social media use, especially among young people.

Keywords: *problematic social media use, social media, demographic variables*

Giriş

İnternet kullanılabilirlik, anlık erişilebilirlik ve anonimlik gibi insanoğlunun yaşamında bugüne kadar görülmeyen benzersiz özellikleriyle bireylerin yaşamına girmiştir (Greenfield, 1999). İnternetin en önemli ürünlerinden biri hiç şüphesiz sosyal ağlar ve sosyal medyadır. 2021 yılında dünya üzerinde 5,22 milyar insanın (dünya nüfusunun yüzde yaklaşık yüzde 66,6'sı) mobil telefon kullandığı, 4,20 milyar kişinin (dünya nüfusunun yüzde yaklaşık yüzde 53'ü) ise sosyal medya kullanıcısı olduğu belirtilmektedir (We Are Social, 2021). Avrupa'da yaşayan 16-74 yaş aralığındaki bireylerin nüfusa göre sosyal medya kullanım oranı %57 ile dünya ortalamasının biraz üzerindedir (Eurostat, 2021). Türkiye'de ise bu oranın %70,3 ile Avrupa ve dünya ortalamasının da üzerinde olduğu gözlenmektedir (We Are Social, 2021). Özellikle Twitter, Facebook, Instagram ve WhatsApp'ın başını çektiği

bu sosyal ağlar, anlık olarak iletişim kurma, yaşamlarındaki gelişmeleri diğer kişilerle paylaşma, deneyimleri ya da bilgileri ile ilgili gönderiler oluşturma imkânları ile insanlar arasındaki iletişimi kolaylaştırmaktadır.

Sosyal medyanın ortaya çıkması ile birlikte gerçekleştirilen ilk çalışmalar sosyal medyanın öznel iyi oluş ve arkadaşlık kalitesi bakımından olumlu etkilerinin olabileceğini göstermiştir (Wang vd., 2014). Ancak zamanla ortaya çıkan çalışmalar durumun farklı olduğunu ortaya koymuştur. Sosyal medyanın gereğinden fazla (Blackwell vd., 2017; Liu ve Ma, 2019; Boustead ve Flack, 2021) ve kontrolsüz kullanılması ile (Fioravanti vd., 2021) sosyal medyanın bu olumsuz etkileri ortaya çıkabilmekte ve problemleri sosyal medya kullanımına neden olabildiği bilinmektedir (Van Den Eijnden vd., 2010; Yang, Liu ve Wei, 2016). Ayrıca son zamanlarda yapılan çalışmalar, çevrim içi sosyal medyanın karanlık bir yönünün olduğunu; sahte haberler ile çevrim içi dedikoduların kurumlar, markalar ve bireyler üzerinde olumsuz etkilerinin olduğunu göstermektedir (Talwar vd., 2019; Tandon vd., 2021). Buna ilave olarak Andreassen (2015) internet teknolojisinin olmadığı tarihlerde sosyal ağlar birçok insan tarafından iyi ve yararlı bir sosyal etkinlik olarak deneyimlenmesine rağmen, toplumlardaki bazı insanları olumsuz etkileyen bir olgu olduğundan bahsetmektedir. Çünkü sosyal ağlar bu insanları sosyal ağlardan uzak kaldıklarında bazı fırsatları kaçıracakları korkusuyla bu sosyal ağlara yönlendirmektedir (Kuss ve Griffiths, 2017). Bu durum internet üzerindeki sosyal ağlarda da kendisini olumsuz etkilerle göstermektedir.

Problemleri sosyal medya kullanımı, bireylerin günlük yaşamına olumsuz etkiler oluşturmalarına rağmen bireylerin sağlıksız ve aşırı sosyal medya kullanma durumu olarak tanımlanmaktadır (Franchina vd., 2018). Andreassen ve Pallesen'e (2014) göre problemleri sosyal medya kullanımı, kişinin kendi sosyal medya kullanımında günlük yaşamda olumsuz sonuçlara yol açan öz düzenleme eksikliği olarak tanımlanmıştır. Bu tanımlamalara bakıldığında sosyal medya kullanımının kontrolsüz ve aşırı olması ortak nokta olarak görünmektedir. Bunun dışında bazı araştırmacılar problemleri sosyal medya kullanımının bağımlılık olabileceğini de belirtmiştir (Kuss ve Griffiths, 2011). Çünkü problemleri sosyal medya kullanımı davranışı gösteren bazı bireylerin, bazı bağımlılık türlerinde görülen semptomları da gösterdiği ifade edilmektedir (Müller vd., 2016; Su vd., 2020). Fakat bunun yanında bazı araştırmacılar ise problemleri sosyal medya kullanımının “sosyal ağ kullanım

bozukluğu” olabileceğini iddia etmiştir (Montag vd., 2019). Tanımlamalar üzerinde farklı görüşler olmasına karşın aşırı ve kontrolsüz sosyal medya kullanımının yaşamımız üzerinde ciddi olumsuz etkileri vardır. Literatürde sosyal medya bağımlılığı (Su vd., 2020) ve problemlı sosyal medya kullanımı (Franchina vd., 2018) sık sık yakın anlamda birbirlerinin yerine kullanılan değişkenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı önemli araştırmalar, sosyal medya kullanımının bağımlılık olarak kişilerin öz bildirimlerine dayalı ölçme araçları ile tanımlanmasının doğru olmadığını ifade etmekle birlikte klinik araştırmaların bağımlılık olarak ifade edilebilecek kullanımın sanıldığından daha düşük oranda olduğunu belirtmektedir (Griffiths, Kuss ve Demetrovics, 2014). Ülkemizde de üniversite öğrencileri ile yapılan araştırmalar sosyal medya bağımlılığının sanıldığı kadar yüksek oranda olmadığını, ancak problemlı sosyal medya kullanımının daha yaygın olduğunu göstermektedir (Aktan, 2018; Karadağ ve Akçınar, 2019; Özdemir, 2019). Bu çalışmada da problemlı sosyal medya kullanımı tercih edilmiştir.

Alan yazınında gerçekleştirilen çalışmalar problemlı sosyal medya kullanımının güvensiz (Lin, Ko ve Wu, 2011) ve kaygılı bağlanma tarzı (Hart, Nailling, Bizer ve Collins, 2015), düşük öznel iyi oluş (Satici, 2019), düşük öz saygı ve yaşam doyumu (Samaha ve Hawi, 2017), uykusuzluk hastalığı (Lin vd., 2021), depresyon semptomları (Shensa vd., 2017), nomofobi (Ayar vd., 2018), akıllı telefona gömülüp yanındakiler ile ilgilenmeme davranışı (phubbing) (Fang vd., 2020), güncel gelişmeleri kaçırma korkusu (FoMo-Fear of Missing out) (Franchina, 2018) gibi değişkenlerle ilişkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen bazı çalışmalar, problemlı sosyal medya kullanımının öz-düzenleme (Durak, 2018), akademik performans (Lee vd., 2012; Al-Menayes, 2015; Khan, 2018), okul tükenmişliği (Walburg vd., 2016) ve akademik erteleme (Al Shaibani, 2020) gibi değişkenlerle olumsuz yönde ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim dünyada sosyal medya kullanım oranları da en yüksek kullanım oranının 25-34 yaş ve 18-24 yaş aralığında olduğu bilinmektedir (We Are Social, 2021). Ayrıca özellikle üniversite öğrencileri arasında problemlı sosyal medya kullanımının oldukça yaygın olduğu görülmektedir (Hou vd., 2019; Alaika, Doghmi ve Cherti, 2020; Çimke ve Cerit, 2021).

Ülkemizde yapılan araştırmalarda üniversite öğrencilerinin problemlı sosyal medya kullanımının cinsiyet (Özdemir, 2019; Baş ve Diktaş, 2020),

yaş (Baz, 2018; Demir Türkoğan, 2019), eğitim düzeyi (Demir Türkoğan, 2019; Aktan, 2018), sosyal medya kullanım deneyimi (Aktan, 2018; Demir Türkoğan, 2019) ve günlük sosyal medya kullanım (Uslu, 2016; Bilgiler, 2018) süresi gibi değişkenlerle ilişkisinin sık sık incelendiği görölmektedir. Bazı araştırmalar kadınların (Simsek vd., 2019; Çimke ve Cerit, 2021) bazı araştırmalar ise erkeklerin (Altın ve Kivrak, 2018) daha yüksek problemlili sosyal medya kullanımına sahip olduğunu ifade etmekle birlikte üniversite öğrencilerinin %50'den fazlasının problemlili sosyal medya kullanımı belirtilerini gösteren aşırı kullanım davranışları gösterdiği belirtilmektedir (Alaika vd., 2020). Bununla birlikte bazı çalışmalarda yaşa bağlı problemlili sosyal medya kullanımı değişkenlik göstermezken (Baz, 2018) bazı çalışmalarda 19 yaş altı ve 25 yaş üstü üniversite öğrencilerinde problemlili sosyal medya kullanımı diğer yaş gruplarına göre yüksek bulunmuştur (Tutgun Ünal, 2015; Demir Türkoğan, 2019). Problemlili sosyal medya kullanımı ve eğitim düzeyi araştırmaları incelendiğinde ise bazı çalışmalarda birinci sınıf öğrencilerinin diğer düzeylere göre daha yüksek bulunurken (Demir Türkoğan, 2019) bazı çalışmalarda farklı bölümde öğrenim gören öğrenciler arasında anlamlı farklılıkların olduğu ifade edilmiştir (Tutgun Ünal, 2015; Coşar ve Gedik, 2021). Üniversite öğrencileri arasında problemlili sosyal medya kullanımının en çok araştırıldığı değişkenler arasında günlük sosyal medya kullanım süresi ve sosyal medya kullanım deneyimi değişkenleridir. Araştırmalar en az 4 yıl ve üzeri sosyal medya kullanım deneyimine sahip olan üniversite öğrencilerinin daha az kullananlara göre daha yüksek problemlili sosyal medya kullanımı olduğunu göstermektedir (Tutgun Ünal, 2015; Aktan, 2018; Demir Türkoğan, 2019). Üniversite öğrencilerinin günlük sosyal medya kullanım süresi ve problemlili sosyal medya kullanımı arasında ise pozitif yönlü bir ilişki olduğu (Uslu, 2016; Aktan, 2018, Özdemir, 2019) ve günlük en az bir saat kullanımın problemlili sosyal medya kullanımına yol açabileceği ifade edilmektedir (Tutgun Ünal, 2015; Demir Türkoğan, 2019). Bu çalışmanın amacı ise üniversite öğrencileri arasında problemlili sosyal medya kullanımının çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Çünkü üniversite öğrencileri arasındaki problemlili sosyal medya kullanım düzeylerinin bununla ilgili demografik değişkenlerin incelenmesine yönelik araştırmalar, risk altındaki grupların belirlenmesi, aşırı kullanımı azaltmak için etkili müdahalelerin geliştirilmesine yardımcı olabilecek çıkarımlar

yapmamızı sağlama potansiyeline sahip olması bakımından önemlidir (Elhai, vd., 2018). Tüm bu açıklamalar doğrultusunda ise aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranacaktır;

Üniversite öğrencilerinin problemlı sosyal medya kullanımı,

- Cinsiyet
- Yaş
- Eğitim düzeyi,
- Sosyal medya kullanım deneyimi,
- Günlük sosyal medya kullanım süresi

açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Nicel desen olarak ele alınan araştırmada, tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, bir konu ya da olay hakkında katılımcı görüş, ilgi, tutum gibi özellikleri belirlemek amacıyla büyük çapta örneklemin kullanıldığı araştırmalar (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2022) olup geçmişte ya da hâlen var olan durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2000).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu kolay örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Çalışma grubu, Amasya Üniversitesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören 507 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma grubu demografik bilgileri Tablo 1 (yaş, yıllık sosyal medya kullanımı ve günlük sosyal medya kullanım saati), Şekil 1 (kullanılan sosyal medya çeşidi) ve Tablo 2' de (bölüm) sunulmuştur.

Tablo 1

Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler

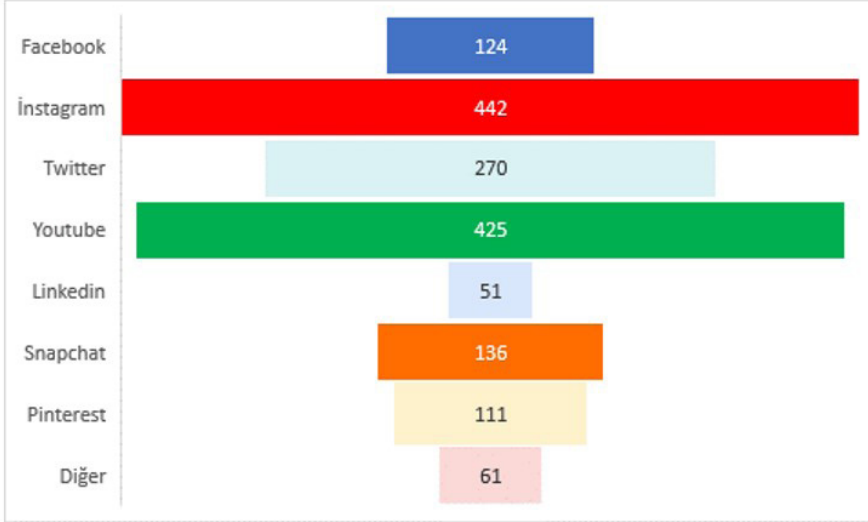
Cinsiyet	Yaş					Sosyal Medya Kullanımı (Yıl)				Sosyal Medya Kullanımı (Saat)			
	18-21	22-25	26-30	31-34	35-	0-2	3-5	6-8	9+	0-2	3-5	6-8	9+
Kadın	263	77	4	4	5	51	114	150	38	15	17	3	6
Erkek	90	36	8	8	12	5	28	52	59	27	24	7	8
Toplam	353	113	12	12	17	56	142	212	97	42	41	10	14

Tablo 1’de görüldüğü üzere 507 öğrenciden 353’ü kadın, 154’ü erkektir. Öğrencilerin yaş grupları incelendiğinde 18-21 yaş arası 353 öğrenci (263 K, 90 E), 22-25 yaş arası 113 öğrenci (77 K, 36 E), 26-30 yaş arası 12 öğrenci (4 K, 8E), 31-34 yaş arası 12 öğrenci (4 K, 8E) ve 35 ve üzeri 17 öğrenci (5 K, 12 E) bulunmaktadır. Çalışma grubunda 56 öğrenci (51 K, 5 E) en fazla 3 yıldır sosyal medya kullanmaktadır. 142 öğrenci (114 K, 28 E) 3-5 yıl, 212 öğrenci (150 K, 52 E) 6-8 yıl ve 97 öğrenci (38 K, 59 E) ise 9 yıldan fazla süredir sosyal medya kullanmaktadır. Çalışma grubunun gün içinde sosyal medya kullanımını incelendiğinde 42 öğrenci (15 K, 27 E) 3 saate kadar, 41 öğrenci (17 K, 24 E) 3-5 saat arasında, 10 öğrenci (3 K, 7 E) 6-8 saat arasında ve 14 öğrenci tarafından (6 K, 8 E) ise 9 saatten fazla kullanıldığı görülmektedir. Çalışma grubunun kullandıkları sosyal medya türleri Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1’ e göre çalışma grubu sosyal medya araçlarından sırasıyla en fazla Instagram (442), Youtube (425), Twitter (270), Facebook (124), Pinterest (111), Snapchat (136), Linkedin (51) ve diğer (Discord, Spotify, WhatsApp, TikTok vb.) (61) araçları kullanmaktadır.

Şekil 1

Çalışma Grubunun Kullandığı Sosyal Medya Araçları

Tablo 2

Çalışma Grubuna Ait Eğitim Düzeyleri

Eğitim Düzeyi / Bölümler	Cinsiyet		Toplam
	K	E	
Ön lisans			
Acil Durum Afet Yönetimi, Ameliyathane hizmetleri, Aşçılık, Bankacılık ve Sigortacılık, Bilgisayar Destekli Tasarım, Bilgisayar Programcılığı, Büro Yönetimi, Çağrı Merkezi ve Hizmetleri, Elektrik, Engelli Bakım ve Rehabilitasyon, Fizyoterapi, Gıda Kontrol İşletme, Grafik Tasarım, Halkla İlişkiler, Harita ve Kadastro, Havacılık Yönetimi, İlk ve Acil Yardım, İnternet ve Ağ Teknolojileri, İnşaat Teknolojisi, Laborant ve Veteriner Sağlık, Mekatronik, Mimari Restorasyon, Moda Tasarım, Muhasebe, Optisyenlik, Otomasyon, Posta Hizmetleri, Raylı Sistemler, Sağlık Bilgi Sistemleri, Sivil Savunma ve İtfaiyecilik, Şehir ve Bölge Planlama, Tıbbi Sekreter, Dokümantasyon, Basın Yayın, Yerel Yönetimler, Yönetim ve Bilişim Sistemleri	108	62	170
Lisans – Lisansüstü			
Mütercim Tercümanlık, Besyo, Beslenme ve Diyetik, Bilgisayar Mühendisliği, Biyoloji, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi, Çocuk Gelişimi, Ebelik, Türk Dili ve Edebiyatı, Elektrik Elektronik Mühendisliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Hemşirelik, İlahiyat, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği, İktisat, İşletme, Maliye, Kamu Yönetimi, Makine Mühendisliği, Sınıf Öğretmenliği, Matematik, Moleküler Tıp, Okul Öncesi Öğretmenliği, Odyoloji, Özel Eğitim, PDR, Sınıf Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler, Tarih, Türkçe Öğretmenliği, Yenilenebilir Enerji Uygulamaları	245	92	337
Toplam	353	154	507

Tablo 2’de görüldüğü üzere çalışma grubunda yer alan öğrencilerin 170’i (108 K, 62 E) ön lisans, 337’si (245 K, 92 E) lisans ve lisansüstü programlarında eğitim görmektedir. Lisansüstü programlarından katılımcılar

az olduğundan (Moleküler Tıp = 2, Yenilenebilir Enerji Uygulamaları = 2) lisans ve lisansüstü programları birleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Demografik Bilgiler Formu ve Sosyal Medya Bozukluğu Ölçeği (SMBÖ) kullanılmıştır.

Demografik Bilgiler Formu: Çalışma grubunun demografik bilgilerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Bu formda yaş, cinsiyet, bölüm, kullanılan sosyal medya araçları, sosyal medya kullanım süreleri (kaç yıldır kullanıcı oldukları) ve sosyal medyaya günlük ne kadar süre ayırdıkları bilgisi yer almaktadır.

Sosyal Medya Bozukluğu Ölçeği (SMBÖ): Ölçek Van den Eijnden vd. (2016) tarafından geliştirilmiş ve Savcı, Ercengiz ve Aysan (2017) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Orijinal ölçek problemleri sosyal medya kullanımını ölçmeyi amaçlamaktadır. SMBÖ 5'li Likert yapıda, 9 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. Yapılan çalışmada SMBÖ Cronbach α iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı üç farklı örnekleme hesaplanmış ve katsayıların kabul edilebilir düzeyde olduğu bulunmuştur (0,81; 0,76 ve 0,82). Bu çalışmadan elde edilen veri üzerinde yapılan SMBÖ Cronbach α iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı değeri 0,77 olarak hesaplanmıştır. SMBÖ test-tekrar test güvenilirlik katsayısı 0,50 olarak saptanmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından elde edilen bu sonuçlar SMBÖ'nün geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler gerekli izinlerin alınmasının ardından Amasya Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi aracılığı ile demografik bilgiler formu ve SMBÖ çevrim içi ortama aktarılmış ve gönüllü olan 739 öğrenciden veriler toplanmıştır. Verilerin toplanmasının ardından veri seti SPSS 25 programında düzenlenmiş ve boş değerler, uç değerler veri setinden temizlenerek 507 veri analize dâhil edilmiştir. Ardından normallik koşulunu sağlama durumunu incelemek amacıyla basıklık (Kurtosis), çarpıklık (Skewness) değerleri incelenmiştir. Basıklık ve çarpıklık değerleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

SMBÖ Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

SMBÖ Ölçeği	\bar{x}	ss	Çarpıklık	Basıklık
	16,04	4,16	,179	-,934

Tablo 3'te görüldüğü gibi basıklık ve çarpıklık indeksleri ± 2 sınırları içinde yer aldığından (Tabachnick ve Fidell, 2013; Can, 2018) veriler normal dağılım göstermektedir. Bu nedenle araştırmanın alt problemleri için parametrik testler kullanılmış olup Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4

Araştırma Sorularına Göre Belirlenen Veri Analiz Yöntemleri

Araştırma Soruları	Kullanılan veri analizi
Yaş faktörünün öğrencilerin sosyal medya kullanımı üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?	Tek Yönlü Anova
Cinsiyet faktörünün öğrencilerin sosyal medya kullanımı üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?	Bağımsız örneklem t -testi
Eğitim düzeyinin öğrencilerin sosyal medya kullanımı üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?	Bağımsız örneklem t-testi
Sosyal medya kullanım sürelerinin (yıllık) öğrencilerin sosyal medya kullanımı üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?	Tek Yönlü Anova
Gün içinde sosyal medya kullanım sürelerinin öğrencilerin sosyal medya kullanımı üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?	Tek Yönlü Anova

Araştırma sorusu 1, 4 ve 5 için ANOVA, 2 ve 4 için bağımsız örneklem t-testi analizi yapılmıştır. Ayrıca bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerinde ne derecede etkili olduğunu göstermek amacıyla ANOVA için Eta kare (η^2), bağımsız örneklem t-testi için Cohen d değeri verilmiştir. Eta kare değeri 0.01 ise küçük etki, 0.06 ise orta düzeyde etki ve 0.14 ise büyük etki olarak yorumlanmaktadır (Green ve Salkind, 2017). Cohen d değeri 0.2 ise küçük etki, 0.5 orta etki ve 0.8 olması büyük etki olarak değerlendirilmektedir (Cohen, 1992).

Etik Kurul İzni

Sakarya Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul Başkanlığının 05/05/2021 tarihli ve 34 sayılı toplantısındaki 08 No.lu karar ile etik kurul onay belgesi alınarak çalışma yürütülmüştür.

Bulgular

Araştırma soruları dikkate alınarak bulgular aşağıda sunulmuştur.

Cinsiyet Faktörünün Öğrencilerin Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Etkisine Yönelik Bulgular

Öğrencilerin cinsiyetlerinin problemleri sosyal medya kullanımları üzerine etkisini belirlemek amacıyla yapılan ilişkisiz örneklem için t-testi sonuçları Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5

Cinsiyetin Problemleri Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Etkisine Yönelik İlişkisiz T-Testi Tablosu

Gruplar	N	S	sd	t	p	
Kadın	353	16,49	4,159	505	3,71	0,000*
Erkek	154	15,01	4,003			

*p<.05

Tablo 5 incelendiğinde kadın öğrencilerin problemleri sosyal medya kullanımı puan ortalaması ile ($\bar{x}=16,49$) erkek öğrencilerin problemleri sosyal medya kullanımı puan ortalaması ($\bar{x}=15,01$) arasında kadınların lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir [$t(505)=3,71$, $p<.05$]. Bu durumda farkın etki büyüklüğü hesaplandığında (Cohen’s $d = 0.03$) kadınların erkeklere göre daha fazla sosyal medya kullandığı ancak bu farkın düşük düzeyde anlamlı olduğu bulunmuştur.

Yaş Faktörünün Öğrencilerin Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Etkisine Yönelik Bulgular

Öğrencilerin yaşlarının problemleri sosyal medya kullanımları üzerine etkisini belirlemek amacıyla yapılan ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucu Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6

Yaş Faktörünün Öğrencilerin Problemlı Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Etkisine Yönelik ANOVA Tablosu

Grup	N	\bar{x}	ss	Var. K.	KT	sd	KO	F	p	Fark	η^2
18-21 (Grup 1)	353	16,48	4,139	Gruplar Arası	485,1	4	121,3	7,34	,000		0.05
22-25 (Grup 2)	113	15,71	4,159								
26-30 (Grup 3)	12	15,08	3,605	Grup İçi	8289	502	16,5			1-4*	
31-34 (Grup 4)	12	12,83	2,290							1-5*	
35+ (Grup 5)	17	12,06	2,749	Toplam	8774,1	506					

*p<.05

Tablo 6’da görüldüğü üzere yaş gruplarının aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$F_{(4-502)} = 5,781; p < 0,05$]. Anlamlı farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc (Dunnett T3) testi sonucunda bu farkın Grup 1-4, Grup 1- 5, Grup 2 -4 ve grup 2- 5 arasında olduğu bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde bu farkın Grup 1 ($\bar{X}=16,48$) ile 4 ($\bar{X}= 12,83$) ve Grup 1 ($\bar{X}=16,48$) ile 5($\bar{X} =12,06$) arasında Grup 1 lehine; Grup 2 ($\bar{X} = 15,71$) ile 4 ($\bar{X}= 12,83$) ve Grup 2 ($\bar{X} = 15,71$) ile 5 ($\bar{X} = 12,06$) arasında Grup 2 lehine olduğu gözlenmiştir. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=0.05$) bu farkın orta düzeyde olduğunu göstermektedir (Green ve Salkind, 2005, s.156).

Eğitim Düzeyinin Öğrencilerin Problemlı Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Etkisine Yönelik Bulgular

Öğrencilerin eğitim düzeylerinin problemlı sosyal medya kullanımları üzerine etkisini belirlemek amacıyla yapılan ilişkisiz örneklemler için t-testi sonuçları Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7

Eğitim Düzeyinin Problemlı Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Etkisine Yönelik T-Testi tablosu

Gruplar	N	S	sd	t	p	
Ön Lisans	170	15,73	4,17	346,4	-1,194	,233
Lisans	337	16,20	4,15			

*p<.05

Tablo 7 incelendiğinde ön lisans öğrencilerinin problemlı sosyal medya kullanımı puan ortalaması ile ($\bar{x} = 15,73$), lisans öğrencilerinin problemlı sosyal medya kullanımı puan ortalaması ($\bar{x} = 16,20$) arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır [$t_{(346,4)} = -1,194$, $p > 0,05$].

Sosyal Medya Kullanım Sürelerinin (Yıllık) Problemlı Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Etkisine Yönelik Bulgular

Yıllık sosyal medya kullanım süreleri farklı olan çalışma grubunun, problemlı sosyal medya kullanım ortalama puanları ANOVA ile karşılaştırılmış ve sonuçlar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8

Sosyal Medya Kullanım Sürelerinin (Yıllık) Öğrencilerin Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Etkisine Yönelik ANOVA Tablosu

Yıl	N	ss	Var. K.	KT	sd	KO	F	p	Fark	η^2
0-2 (Grup 1)	56	14,44	3,841							
				Gruplar Arası	517,7	3	172,56			
3-5 (Grup 2)	142	15,68	4,169						1-3*	
				Grup İçi	8256,4	503		10,513	,000	2-3* 3-4*
6-8 (Grup 3)	212	17,16	3,920							0.06
							16,41			
9 + (Grup 4)	97	15,06	4,269	Toplam	8774,1	506				

*p<.05

Tablo 8’de görüldüğü üzere sosyal medya kullanım sürelerinin aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$F(3-503) = 10,513; p < 0,05$]. Ortalamaları kıyaslanan 4 gruptan en az ikisinin ortalamaları arasında anlamlı fark vardır. Anlamlı farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc (Scheffe) testi sonucunda bu farkın Grup 1 - 3, Grup 2 - 3 ve Grup 3 - 4 arasında olduğu bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde bu farkın Grup 1 ($\bar{x} = 14,44$) ile 3 ($\bar{x} = 17,16$) arasında Grup 1 lehine; Grup 2 ($\bar{x} = 15,68$) ile 3 ($\bar{x} = 17,16$) arasında Grup 3 lehine ve Grup 3 ($\bar{x} = 17,16$) ile 4 ($\bar{x} = 15,06$) arasında ise Grup 3 lehine olduğu gözlenmiştir. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2 = 0,06$) bu farkın orta düzeyde olduğunu göstermektedir (Green ve Salkind, 2005).

Gün İçinde Sosyal Medya Kullanım Sürelerinin Problemlı Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Etkisine Yönelik Bulgular

Günlük sosyal medya kullanım süreleri farklı olan çalışma grubunun problemlı sosyal medya ortalama puanları ANOVA ile karşılaştırılmış ve sonuçlar Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9

Sosyal Medya Kullanım Sürelerinin (Günlük Saat) Öğrencilerin Problemlı Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Etkisine Yönelik ANOVA Tablosu

Saat	N	ss	Var. K.	KT	sd	KO	F	p	Fark	η^2
0-2 (Grup 1)	202	14,22	3,87	Gruplar Arası	3	392,85	26,016	,000	1-2*	0,15
3-5 (Grup 2)	238	16,99	3,92						1-3*	
6-8 (Grup 3)	58	18,15	3,77	Grup İçi	7595,5	503	15,10			
9 + (Grup 4)	9	18,00	3,77	Toplam	8774,1					

* $p < 0,05$

Tablo 9’da görüldüğü üzere günlük sosyal medya kullanım sürelerinin aritmetik ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur [$F(3-503) = 26,016; p < 0,05$]. Ortalamaları kıyaslanan 4 gruptan en az ikisinin ortalamaları arasında anlamlı fark vardır. Anlamlı farkın hangi gruplardan

kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Post-Hoc (Scheffe) testi sonucunda bu farkın grup 1 ile 2, 1 ile 3 ve 1 ile 4 arasında olduğu gözlenmiştir. Ortalamalar incelendiğinde bu farkın Grup 1 ($\bar{x}=14,22$) ile 2 ($\bar{x}=16,99$) arasında Grup 2 lehine; Grup 1 ($\bar{x}=14,22$) ile 3 ($\bar{x}=18,15$) arasında Grup 3 lehine ve Grup 1 ($\bar{x}=14,22$) ile 4 ($\bar{x}=18,00$) arasında ise Grup 4 lehine olduğu gözlenmiştir. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=0.15$) bu farkın yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir (Green ve Salkind, 2005).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

2022 yılında dünya çapında 4.5 milyardan fazla insan, başta Facebook, YouTube, WhatsApp, Instagram olmak üzere çeşitli çevrim içi sosyal medya platformlarını kullanmaktadır (Statista, 2023). Kullanıcılar bu platformları etkileşimde bulunmak, sohbet etmek, yeni arkadaşlarla tanışmak, eski arkadaşlarla bağlantı kurmak, bilgi edinmek ve paylaşmak, resim/video paylaşmak, oyun oynamak gibi farklı amaçlarla kullanmaktadır. Radmard ve diğerleri (2020) sosyal medya kullanım amaçlarının bilgi paylaşımı, eğlence, dijital-sosyal iletişim ve sorun çözme olmak üzere dört alt kategoriye ayrıldığını belirtirken bireylerin eğlenme, haber alma, bilgi sahibi olma, araştırma yapma, uzak ve yakın çevresiyle bağlantıda kalma gibi ihtiyaçlarını çevrim içi olarak bu platformlar üzerinden karşıladıklarını vurgulamaktadır. Şahin ve diğerleri (2016) üniversite öğrencilerinin sosyal medyayı kullanma nedenlerinin, en çok iletişim kurmak, gündelik olaylardan haberdar olmak, eğlenceli paylaşımlar ile vakit geçirmek olduğunu, en az ise tüketim ve tanışma olduğunu belirtmişlerdir.

Sosyal medya, bireyin yalnızlık duygusuna karşı diğerleriyle etkileşimde bulunma, kendini ifade edebildiği sosyal grupların içinde yer alma, karşı cinsle ilişki kurma ve eğlence gibi birçok ihtiyacı karşılarken diğer taraftan bağımlılık riski de yaratmaktadır (Babacan, 2016; Kılıç, 2020). Bireylerin bir konu, olay veya araca günlük yaşamalarını etkileyecek boyutta gereğinden fazla zaman ayırması veya bağımlılık sergilemesi bir tür bağımlılık olarak değerlendirilebilir (Aktan, 2018). Problemlili sosyal medya kullanımı ise davranışsal bir bağımlılıktır (Savci vd., 2022). Griffiths (2005) tarafından ortaya koyulan biyopsikososyal modele göre problemlili sosyal medya kullanımı aşağıdakileri içeren bir dizi bağımlılık semptomu ile belirlenebilir: duygudurum değişikliği (ruh hâlinde aşırı sosyal medya kullanımından kaynaklı değişiklikler) öncelik (sosyal medya kullanımına

tamamen odaklanma), tolerans (sosyal medyada geçirilen sürenin artması), yoksunluk belirtileri (sosyal medya kullanımı kısıtlandığında huzursuzluk, kaygı gibi olumsuz duygusal ve psikolojik belirtiler), çatışma (sosyal medya kullanımının doğrudan bir sonucu olarak ortaya çıkan kişilerarası sorunlar) ve nüks (uzun süreli bir aradan sonra aşırı sosyal medya kullanımına geri dönme) (Bányai vd., 2017). Bu araştırmanın amacı da üniversite öğrencileri arasında problemlı sosyal medya kullanımının çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda elde edilen nicel veriler tek yönlü ANOVA ve bağımsız örneklem için t-testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Birinci araştırma sorusu olan problemlı sosyal medya kullanımının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği yapılan analizlerle incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre kız ve erkek öğrenciler arasında kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgu, kadınların erkeklere göre daha problemlı sosyal medya kullanımları olduğu şeklinde yorumlanabilir. Elde edilen bu bulgu literatürde yer alan bazı araştırmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir (McAndrew ve Jeong, 2012; Andreassen vd., 2017; Ekşi vd., 2019; Bányai vd., 2021; Buda vd., 2021; Uygun, 2022). Bunun yanında erkeklerin kadınlara göre daha problemlı sosyal medya kullanımı olduğunu belirten araştırmalar da literatürde yer almaktadır (Çam ve İşbulan, 2012; Balcı ve Gölcü, 2013; Altayef ve Karacı, 2019). Problemlı sosyal medya kullanımı açısından erkekler ve kadınlar arasında anlamlı bir fark olmadığını belirten çalışmalar da mevcuttur (Yılmazsoy ve Kahraman, 2017; Alkan ve Doğan, 2018; Altıntaş, 2020; Koçak ve Traş, 2021). Literatür incelendiğinde problemlı sosyal medya kullanımının cinsiyete göre nasıl değiştiğini inceleyen çalışmalarda farklı sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Kılıç (2020) yaptığı çalışmada, kadınların erkeklere göre iş birliği, içerik paylaşma ve eğlence amaçlı kullanımlarının daha fazla olduğunu belirtmiştir. Kadınlar sosyal medyayı arkadaşlarıyla etkileşim kurmak, zaman geçirmek ve eğlence; erkekler ise sosyallik ihtiyacını karşılama ve sosyal kimlik oluşturma alanı olarak görmektedirler (Barker, 2009). Kadınlar, sosyal medyayı daha fazla akademik ve eğitsel amaçla kullanırken (Koçer, 2012) ayrıca sosyal medyadaki paylaşımlarının beğenilmesinden, yorum yapmaktan, paylaşımlarda bulunmaktan, benzer ilgileri olan kişilere ulaşmaktan, sosyal medya sitelerinde zaman geçirmekten daha çok hoşlanmaktadırlar (Kırnık vd., 2018). Bu doğrultuda, kadınların sosyal medyayı duygusal destek

temin etmek için kullandıkları söylenebilir (Tutgun-Ünal, 2015). Paakkari ve diğerleri (2021) problemlili sosyal medya kullanımı için kızların (%40) erkeklerden (%28) daha büyük bir kısmının orta düzeyde risk grubuna dâhil olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu sonuca göre kızların problemlili sosyal medya davranışları geliştirme konusunda daha duyarlı olabileceğini ve bu nedenle, özel dikkat ve müdahalelere ihtiyaç duyabileceğini belirtmişlerdir.

İkinci araştırma sorusu olan problemlili sosyal medya kullanımının yaşa göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği yapılan analizlerle incelenmiştir. Analiz sonucuna göre 18-21 yaşındaki öğrenciler ile 31-34 ve 35 yaş üstü öğrenciler arasında, 18-21 yaşındaki öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bunun yanında, 22-25 yaşındaki öğrenciler ile 31-34 ve 35 yaş üstü öğrenciler arasında, 22-25 yaşındaki öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu bulgulardan 18-25 yaş aralığındaki öğrencilerin 31-35 üstü yaş aralığındaki öğrencilerden daha fazla problemlili sosyal medya kullanımına sahip olduğu söylenebilir. Elde edilen bu bulguyla benzer olarak Durmuş vd. (2019) sosyal medya bağımlılığının en fazla 18-25 yaş grubunda olduğunu, en az ise 35-65 yaş grubunda olduğunu belirtmiştir. Sosyal medya, gençlerin akran ilişkileri kurmalarına ve sürdürmelerine (örneğin anlık mesajlaşma yoluyla); bakış açılarını, anlatılarını ve kendilerine ait özellikleri başkalarıyla paylaşmalarına (örneğin kişisel fotoğraflar, videolar ve metinler yükleyerek), görünümleri ve çevrim içi davranışları hakkında geri bildirim almalarına (örneğin “beğeniler” ve akranlarından gelen yanıtlar aracılığıyla) ve başkalarından öğrenmelerine (örneğin akranlarının yüklemelerine göz atarak) olanak tanır (Boer vd., 2022). Bu sağladıkları ile sosyal medya gençlere uçsuz bucaksız imkanlar sunmakta ve çeşitli kapılar açmaktadır. Ancak burada dikkat edilmesi gereken nokta problemlili sosyal medya kullanımının, Erikson’un kimlik gelişimi kuramına göre “kimlik karmaşası ve yakınlık karşısında yalnızlık” evrelerinde olan 18-25 yaş arasındaki gençlerin oluşturdukları kimlikler üzerindeki etkileridir. Villanti ve diğerleri (2017) de artan sosyal medya kullanımının, gençlerin ve öğrencilerin kimlik oluşumu dönemine denk gelmesi nedeniyle bu grubu yetişkinlere göre daha savunmasız olarak görmektedir. Bireyler bu ortamlarda gerçek benliklerinden kaçıp sahte benlikler yaratabilmekte ve ideal bir benliğe bürünme uğraşında olabilmektedir (Koç, 2021). Bu durum sosyal medya içerisinde gençlere bir noktaya kadar doyum sağlamakla birlikte oluşturdukları kimliğin gerçek

dünyada yer bulmaması gençlerin hayal kırıklığı yaşamasına sebep olabilmektedir. Bu doğrultuda, problemlı sosyal medya kullanımının artması ile doğrudan ilişkili olarak gençlerin özellikle daha yüksek depresyon, anksiyete belirtileri ve daha fazla stres gibi olumsuz duygularının artması da görülebilmektedir (Shannon vd., 2022).

Üçüncü araştırma sorusu olan problemlı sosyal medya kullanımının eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği yapılan analizlerle incelenmiştir. Analiz sonucuna göre ön lisans ve lisans öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgu beklenen bir durumdur. Çünkü hem lisans hem de ön lisans programlarının üniversite düzeyinde olması ve bu öğrenciler arasında eğitim durumu açısından çok fark olmaması bu bulgunun elde edilmesinin nedeni olarak düşünülebilir. Uygun (2022) yaptığı çalışmada eğitim durumu yükseldikçe sosyal medya bağımlılığı düzeyinin arttığını belirtmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre ilkokul ve lise eğitim düzeyine sahip bireylerin üniversite ve yüksek lisans eğitim düzeyine sahip bireylere göre daha düşük düzeyde sosyal medya bağımlılığına sahip olduğu belirtilmiştir. Hayır-Kanat ve Görgülü-Arı (2020) yaptıkları çalışmada eğitim durumu düşük olanların Facebook kullandıklarını, eğitim durumu arttıkça Twitter kullanıldığını, tüm eğitim grupları tarafından ortak olarak kullanılan sosyal medya platformunun ise Instagram olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan bu çalışmada ise en çok tercih edilen sosyal medya platformu Instagram ve Youtube olmakla birlikte bunları Twitter takip etmektedir.

Dördüncü araştırma sorusu olan problemlı sosyal medya kullanımının yıllık kullanım süresine (deneyime) göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği yapılan analizlerle incelenmiştir. Analiz sonucuna göre 0-2 yıl ile 6-8 yıl sosyal medya kullanan öğrenciler arasında, 6-8 yıl kullananlar lehine anlamlı farklılık vardır. Ayrıca 3-5 yıl ile 6-8 yıl sosyal medya kullanım deneyimi olan öğrenciler arasında 6-8 yıl kullananlar lehine anlamlı farklılık vardır. Bunun yanında, 6-8 yıl ile 9 ve üstü sosyal medya kullanan öğrenciler arasında 6-8 yıl kullananlar lehine anlamlı farklılık vardır. Bu durumda, 6-8 yıl arasında sosyal medya kullanan öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha yüksek problemlı sosyal medya kullanımı olduğu söylenebilir. Otrar ve Argın (2014) 3 yıl ve daha fazla süredir sosyal medya ağlarını kullanan öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının daha yüksek olduğunu belirtmiştir.

Beşinci araştırma sorusunda ise problemlili sosyal medya kullanımının günlük kullanım süresine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği yapılan analizlerle incelenmiştir. Analiz sonucuna göre 0-2 saat sosyal medya kullanan öğrenciler ile 3-5 saat kullanan öğrenciler arasında, 3-5 saat kullananlar lehine anlamlı farklılık vardır. Ayrıca 0-2 saat sosyal medya kullanan öğrenciler ile 6-8 saat kullanan öğrenciler arasında, 6-8 saat kullananlar lehine anlamlı farklılık vardır. Bunun yanında, 0-2 saat sosyal medya kullanan öğrenciler ile 9 üstü saat kullanan öğrenciler arasında, 9 üstü saat kullananlar lehine anlamlı farklılık vardır. 6-8 saat ve 9 üstü saat sosyal medya kullanan öğrencilerin ortalamalarının (sırasıyla 18,15-18,00) 0-2 saat ve 3-5 saat kullanan öğrencilerden (sırasıyla 14,22-16,99) daha yüksek olduğu bulunmuştur. 2022 yılında dünya çapındaki internet kullanıcılarının günlük ortalama sosyal medya kullanımları 147 dk. (2 saat 27 dakika) olarak belirlenmiştir (Statista, 2022). Günlük internet kullanımı arttıkça bireylerin sosyal medya kullanımı artmaktadır. Yapılan araştırmada ortalama internet kullanım süresinin haftada 13.75 saat olduğu ve bu sürenin %84'ünün sosyal medyada geçirdikleri tespit edilmiştir (Şahin vd., 2016). Sosyal medya kullanımı arttıkça sosyal medyaya ilişkin olumlu tutumları (Otrar ve Argın, 2014; Kalemkuş ve Türel, 2022) ve sosyal medya bağımlılıkları da artmaktadır (Altayef ve Karacı, 2019; Demir ve Kumcağız, 2019; Yılman, 2020). Sosyal medya bağımlılığı bireylerde güçlü bir şekilde erişim isteği meydana getirmektedir (Koç, 2021). Sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal medya bağımlılığı ilişkisi incelendiğinde boş zaman değerlendirmek, insanları daha iyi tanımak, fikir alışverişinde bulunmak, eğlence amaçlı kullanmak, kişilere ulaşmak, kişisel sunum ve bilgi paylaşmak ve mesajlaşmak ile sosyal medya bağımlılığı arasında anlamlı ilişkilerin olduğu görülmüştür (Çömlekçi ve Başol, 2019). Sosyal medya bağımlılığı olan bireyler, sosyal medyadan kopamadıkları ve kendilerini istemsizce bu ortamlarda buldukları için bu platformları kontrol etme sıklıkları da artmaktadır. Bu durum, bireylerde sosyal medyada olan gelişmeleri kaçırmama korkusu (FOMO) da yaratmaktadır. Gelişmeleri kaçırma korkusu oluşan birey, diğer kişilerden haberdar olabilmek için sosyal medyada sürekli çevrim içi olma ihtiyacı hissetmektedir (Alt, 2015). Problemlili sosyal medya kullanımı, sosyal medya platformlarının sık sık kontrol edilmesi ve FOMO arasında ilişki vardır; bireyler sosyal medyayı ne kadar az kullanırsa, o kadar çok özlediklerini hissetmektedirler (Holte ve Ferrero, 2020).

Araştırma sonucunda ilk bulguda erkeklere göre kadınların daha çok problemlı sosyal medya kullanımı gerçekleştirdiği görülmüştür. İkinci araştırma bulgusu olarak 18-25 aralığında daha fazla problemlı sosyal medya kullanımı belirlenmiştir. Üçüncü araştırma bulgusunda problemlı sosyal medya kullanımının eğitim düzeyine göre değişmediği tespit edilmiştir. Dördüncü araştırma bulgusunda 6-8 yıl sosyal medya kullanma deneyimine sahip bireylerin daha fazla problemlı sosyal medya kullanımı gerçekleştirdiği görülmüştür. Son bulguda ise 6-8 ve 9 üstü saat sosyal medya kullananların daha problemlı sosyal medya kullanımı gösterdiği belirlenmiştir. Bu bulgular ışığında, problemlı sosyal medya kullanımına sahip olan belli bir grubun demografik özellikleri ortaya koyulmuştur. Gelecek çalışmalarda, elde edilen bu profile yönelik detaylı çalışmalar yapılarak problemlı sosyal medya kullanımının temelinde yatan psikolojik etkenler incelenebilir. Kadınlar ve 18-25 yaş aralığındaki gençlerin problemlı sosyal medya kullanımının sebeplerinin neler olduğu incelenerek çözüm önerileri geliştirilebilir. Bu çalışma araştırmanın yapıldığı örneklem grubu ve bu grubun özellikleri ile sınırlıdır. Bu sebeple gelecek çalışmalarda, farklı örneklem grupları ile çalışılarak elde edilen bulgular bu çalışma ile karşılaştırılabilir. Problemlı sosyal medya kullanımı, günümüzde çoğu kişi tarafından farkında olunmayan ama ciddi psikolojik problemlere yol açabilen bir bağımlılık türüdür. Özellikle gençlerimizin bu durumun farkında olması oldukça önemlidir. Bu konuya yönelik sağlıklı sosyal medya kullanımının sınırlarını belirleme, problemlı sosyal medya kullanımının sağlık açısından oluşturduğu riskler hakkında bilgilendirme ya da problemlı sosyal medya kullanımının belirtileri hakkında çeşitli farkındalık eğitimleri verilmesi ile çocuk yaşta kazandıracak hobiler gibi önlemler gençlerimizi bu bağımlılık türünden koruyabilir.

Kaynakça

- Aktan, E. (2018). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 405-421. <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.379886>
- Al Shaibani, M. H. (2020). Academic procrastination among university students in saudi arabia and Its association with social media addiction. *Psychology and Education Journal*, 57(8), 1118-1124. <https://doi.org/10.17762/pae.v57i8.1344>

- Alaika, O., Doghmi, N., and Cherti, M. (2020). Social media addiction among Moroccan university students: a cross sectional survey. *PAMJ-One Health*, 1(4), 1-12. <https://doi.org/10.11604/pamj-oh.2020.1.4.21930>
- Alkan, H., ve Doğan, B. (2018). A research of the relationship between high school students' social media usage and their well-being. *International Journal of Educational Research Review*, 3(4), 97-102. <https://doi.org/10.24331/ijere.453889>.
- Al-Menayes, J. J. (2015). Dimensions of social media addiction among university students in Kuwait. *Psychology and Behavioral Sciences*, 4(1), 23-28. <https://doi.org/10.11648/j.pbs.20150401.14>
- Alt, D. (2015). College students' academic motivation, media engagement and fear of missing out. *Computers in Human Behavior*, 49, 111–119. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.02.057>
- Altayef, H. A. A., and Karacı, A. (2019). Analysis of social media addiction and usage purposes among secondary-school students in Turkey. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 10(38), 7-34. <https://doi.org/10.5824/1309-1581.2019.3.001.x>
- Altıntaş, A. (2020). *Lise öğrencilerinde problemlili internet kullanımının duygusal zeka ve yaşam doyumu açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Maltepe Üniversitesi.
- Altın, M., and Kivrak, A. O. (2018). The social media addiction among Turkish university students. *Journal of Education and Training Studies*, 6(12), 13-20. <https://doi.org/10.11114/jets.v6i12.3452>
- Andreassen, C. S. (2015). Online social network site addiction: A comprehensive review. *Current Addiction Reports*, 2(2), 175-184. <http://dx.doi.org/10.1007/s40429-015-0056-9>
- Andreassen, C. S., Pallesen, S., and Griffiths, M. D. (2017). The relationship between addictive use of social media, narcissism, and self-esteem: Findings from a large national survey. *Addictive behaviors*, 64, 287-293. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2016.03.006>.

- Andreassen, C., and Pallesen, S. (2014). Social network site addiction-an overview. *Current pharmaceutical design*, 20(25), 4053-4061. <https://doi.org/10.2174/13816128113199990616>
- Ayar, D., Gerçeker, G. Ö., Özdemir, E. Z., and Bektas, M. (2018). The effect of problematic internet use, social appearance anxiety, and social media use on nursing students' nomophobia levels. *CIN: Computers, Informatics, Nursing*, 36(12), 589-595. <https://doi.org/10.1097/CIN.0000000000000458>
- Babacan, M.E. (2016). Sosyal medya kullanım alanları ve bağımlılık ilişkisi. *Addicta: The Turkish Journal On Addictions*, 3(1),7-28. <https://doi.org/10.15805/addicta.2016.3.0017>
- Balcı, Ş., and Gölcü, A. (2013). Facebook addiction among university students in Turkey: Selçuk üniversitesi örneği. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(34), 255-2. Erişim adresi: <http://sutad.selcuk.edu.tr/sutad/article/view/615>.
- Bányai F, Zsila Á, Király O, Maraz A, Elekes Z, Griffiths M.D., Andreassen, A.C., and Demetrovics, Z. (2017) Problematic social media use: Results from a large-scale nationally representative adolescent sample. *PLoS ONE*, 12(1), e0169839. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0169839>.
- Barker, V. (2009). Older adolescents' motivations for social network site use: the influence of gender, group identity and collective self-esteem. *Cyberpsychology and Behavior*, 12(2), 209-213. Erişim adresi: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19250021/>
- Baş. K., ve Diktaş, A. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılığı. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 193-207. <https://doi.org/10.17679/inuefd.563544>
- Baz, F. Ç. (2018). Sosyal medya bağımlılığı: Üniversite öğrencileri üzerine çalışma. *OPUS International Journal of Society Researches*, 9(16), 276-295. <https://doi.org/10.26466/opus.470118>

- Bilgili, H. A. (2018). Sosyal medya kullanımı ile sosyal medya bağımlılık düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma: Ege Üniversitesi örneği. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 351-369. <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.420632>
- Blackwell, D., Leaman, C., Tramposch, R., Osborne, C., and Liss, M. (2017). Extraversion, neuroticism, attachment style and fear of missing out as predictors of social media use and addiction. *Personality and Individual Differences*, 116, 69–72. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.04.039>
- Boer, M., Stevens, G. W., Finkenauer, C., and Van den Eijnden, R. J. (2022). The course of problematic social media use in young adolescents: A latent class growth analysis. *Child Development*, 93(2), e168-e187. <https://doi.org/10.1111/cdev.13712>
- Boustead, R., and Flack, M. (2021). Moderated-mediation analysis of problematic social networking use: The role of anxious attachment orientation, fear of missing out and satisfaction with life. *Addictive Behaviors*, 119, 106938. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2021.106938>
- Buda, G., Lukoševičiūtė, J., Šalčiūnaitė, L., and Šmigelskas, K. (2021). Possible effects of social media use on adolescent health behaviors and perceptions. *Psychological Reports*, 124(3), 1031–1048. <https://doi.org/10.1177/0033294120922481>.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2022). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Can, A. (2013). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinden nicel veri analizi* (8. baskı). Pegem Akademi Yayıncılık. <https://doi.org/10.14527/9786053644484>.
- Cohen, J. (1992). A power primer. *Psychological Bulletin*, 112(1), 155-159. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.112.1.155>
- Coşar, H. A., ve Gedik, H. (2021). Öğretmen adaylarının sosyal medya bağımlılığı ve akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Bayterek Uluslararası Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 32-65. <https://doi.org/10.48174/buaad.932899>

- Çam, E., and İşbulan, O. (2012). A new Addiction for teacher candidates: social networks. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(3), 14-19. Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ989195.pdf>
- Çimke, S., and Cerit, E. (2021). Social media addiction, cyberbullying and cyber victimization of university students. *Archives of psychiatric nursing*, 35(5), 499-503. <https://doi.org/10.1016/j.apnu.2021.07.004>
- Çömlekçi, M. F., ve Başol, O. (2019). Gençlerin sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal medya bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(4), 173-188. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.525652>.
- Demir Türkoğan, R. (2019). *Sosyal medya bağımlılığı ve gençlik: Cumhuriyet Üniversitesi örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- Demir, Y. ve Kumcağız, H. (2019). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 9(52), 23-42. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/44557/550132>
- Durak, H. Y. (2018). Modeling of variables related to problematic internet usage and problematic social media usage in adolescents. *Current Psychology*, 39, 1375–1387. <https://doi.org/10.1007/s12144-018-9840-8>
- Durmuş, Ü., Batal, Ö., Kaya, A., ve Akkan, H. (2019). *Farklı yaş gruplarındaki bireylerde sosyal medya bağımlılığı; çeşitli değişkenlere göre bir inceleme*. 21. Uluslararası Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. ISBN: 978-605-80653-1-4. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/338503243_Farkli_Yas_Gruplarindaki_Bireylerde_Sosyal_Medya_Bagimlilik_Cesitli_Degiskenlere_Gore_Bir_Inceleme.
- Ekşi, H., Turgut, T., ve Sevim, E. (2019). Üniversite öğrencilerinde öz kontrol ve sosyal medya bağımlılığı ilişkisinde genel erteleme davranışlarının aracı rolü. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 6(3), 717-745. <https://doi.org/10.15805/addicta.2019.6.3.0069>

- Elhai, J. D., Dvorak, R. D., Levine, J. C., and Hall, B. J. (2018). Problematic smartphone use: A conceptual overview and systematic review of relations with anxiety and depression psychopathology. *Journal of Affective Disorders*, 227, 793-809. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2016.08.030>
- Eurostat (2021). *Do you participate in social networks?* <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/edn-20210630-1>
- Fang, J., Wang, X., Wen, Z., and Zhou, J. (2020). Fear of missing out and problematic social media use as mediators between emotional support from social media and phubbing behavior. *Addictive Behaviors*, 107, 106430. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2020.106430>
- Fioravanti, G., Casale, S., Benucci, S. B., Probst, A., Falone, A., Ricca, V., and Rotella, F. (2021). Fear of Missing Out and Social networking sites use and abuse: A Meta-analysis. *Computers in Human Behavior*, 122, 106839. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.106839>
- Franchina, V., VandenAbee, M., Van Rooij, A. J., Lo Coco, G., and De Marez, L. (2018). Fear of missing out as a predictor of problematic social media use and phubbing behavior among Flemish adolescents. *International journal of environmental research and public health*, 15(10), 2319. <http://dx.doi.org/10.3390/ijerph15102319>
- Green, S. B., and Salkind, N. J. (2017). *Using SPSS for Windows and Macintosh: Analyzing and understanding data* (Eighth Edition). Pearson.
- Greenfield, D. N. (1999). Psychological characteristics of compulsive Internet use: A preliminary analysis. *Cyberpsychology ve Behavior*, 2(5), 403-412. <https://doi.org/10.1089/cpb.1999.2.403>
- Griffiths, M. (2005). A 'components' model of addiction within a biopsychosocial framework. *Journal of Substance Use*, 10(4), 191-197. <https://doi.org/10.1080/14659890500114359>
- Griffiths, M. D., Kuss, D. J., and Demetrovics, Z. (2014). Social networking addiction: An overview of preliminary findings. *Behavioral addictions*, 6, 119-141. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-407724-9.00006-9>

- Hart, J., Nailling, E., Bizer, G. Y., and Collins, C. K. (2015). Attachment theory as a framework for explaining engagement with Facebook. *Personality and Individual Differences*, 77, 33-40. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.12.016>
- Hawi, N. S., and Samaha, M. (2017). The relations among social media addiction, self-esteem, and life satisfaction in university students. *Social Science Computer Review*, 35(5), 576-586. <https://doi.org/10.1177/0894439316660340>
- Hayır-Kanat, M., ve Görgülü-Arı, A. (2020). Covid-19 pandemisinin takip edildiği medya kaynaklarının ve güvenli bulunma düzeylerinin demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 48, 527-546. <https://doi.org/10.7816/ulakbilge-08-48-04>
- Hou, Y., Xiong, D., Jiang, T., Song, L., and Wang, Q. (2019). Social media addiction: Its impact, mediation, and intervention. *Cyberpsychology: Journal of psychosocial research on cyberspace*, 13(1), 1-17. <https://doi.org/10.5817/CP2019-1-4>
- Kalemkuş, F., ve Türel, Y. K. (2022). Ortaokul, lise ve üniversite öğrencilerinin sosyal medya tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 9(1), 101-133. <https://doi.org/10.33907/turkjes.793436>.
- Karadağ, A., ve Akçınar, B. (2019). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı ve psikolojik semptomlar arasındaki ilişki. *Bağımlılık Dergisi*, 20(3), 154-166. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/bagimli/issue/45814/599296>
- Khan, N. T. (2018). Facebook addiction and its association with academic performance. *Biomedical Journal of Scientific ve Technical Research*, 3(5), 3523-3525. <https://doi.org/10.26717/BJSTR.2018.3.000950>
- Kılıç, A. (2020). *Genç yetişkinlerin sosyal medya bağımlılıkları, sosyal medya kullanım amaçları ve romantik ilişki doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Biruni Üniversitesi.

- Kırnık, D., Pepeler, E., ve Özbek, R. (2018). Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına ilişkin tutumları: malatya il örneği. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 25-45. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mjss/issue/40516/485813>.
- Koç, T. (2021). *Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı ve öznel iyi oluşun bazı değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Maltepe Üniversitesi.
- Koçak, M., ve Traş, Z. (2021). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı ile sosyal ortamlarda gelişmeleri kaçırma korkusu ve yaşamın anlamı arasındaki yordayıcı ilişkiler. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(3), 1618-1631. <https://doi.org/10.33206/mjss.893201>
- Koçer, M. (2012). Erciyes üniversitesi öğrencilerinin internet ve sosyal medya kullanım alışkanlıkları. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 18, 70-85. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akil/issue/48077/607861>.
- Kuss, D. J., and Griffiths, M. D. (2011). Online social networking and addiction – a review of the psychological literature. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 8(9), 3528–3552. <https://doi.org/10.3390/ijerph8093528>
- Kuss, D., and Griffiths, M. (2017). Social networking sites and addiction: Ten lessons learned. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 14(3), 311. <https://doi.org/10.3390/ijerph14030311>
- Lee, Z. W., Cheung, C. M., and Thadani, D. R. (2012, Ocak). An investigation into the problematic use of Facebook. *2012 45th Hawaii international conference on system sciences* (ss. 1768-1776). IEEE.
- Lin, C. Y., Potenza, M. N., Ulander, M., Broström, A., Ohayon, M. M., Chattu, V. K., and Pakpour, A. H. (2021, Eylül). Longitudinal relationships between nomophobia, addictive use of social media, and insomnia in adolescents. *Healthcare* (Cilt. 9, Sayı. 9, s. 1201). Multidisciplinary Digital Publishing Institute.

- Lin, M. P., Ko, H. C., and Wu, J. Y. W. (2011). Prevalence and psychosocial risk factors associated with Internet addiction in a nationally representative sample of college students in Taiwan. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(12), 741-746. <https://doi.org/10.1089/cyber.2010.0574>
- Liu, C., and Ma, J. L. (2019). Adult attachment orientations and social networking site addiction: The mediating effects of online social supports and the fear of missing out. *Frontiers in Psychology*, 10, 26–29. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02629>
- McAndrew, F. T., and Jeong, H. S. (2012). Who does what on Facebook? Age, sex, and relationship status as predictors of Facebook use. *Computers in human behavior*, 28(6), 2359-2365. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2012.07.007>.
- Montag, C., Lachmann, B., Herrlich, M., and Zweig, K. (2019). Addictive features of social media/messenger platforms and freemium games against the background of psychological and economic theories. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(14), 2612. <https://doi.org/10.3390/ijerph16142612>
- Müller, K. W., Dreier, M., Beutel, M. E., Duven, E., Giralt, S., and Wolfling, K. (2016). A hidden type of internet addiction? Intense and addictive use of social networking sites in adolescents. *Computers in Human Behavior*, 55, 172–177. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.09.007>
- Otrar, M., ve Argın, F.S. (2015). Öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 391-403. <http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/01.otrar.pdf>
- Özdemir, Z. (2019). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı. *Beypoz Akademi Dergisi*, 7(2), 91-105. <https://doi.org/10.14514/byk.m.26515393.2019.7/2.91-105>

- Paakkari, L., Tynjälä, J., Lahti, H., Ojala, K., and Lyyra, N. (2021). Problematic social media use and health among adolescents. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(4), 1885. <https://doi.org/10.3390/ijerph18041885>
- Radmard, S., Soysal, Y., Kutluca, A. Y., and Türk, Z. (2020). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım amaçlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of Scholars in Education*, 3(2), 171-198 . Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ueader/issue/59308/742840>
- Samaha, M., and Hawi, N. S. (2016). Relationships among smartphone addiction, stress, academic performance, and satisfaction with life. *Computers in human behavior*, 57, 321-325. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.12.045>
- Satici, S. A. (2019). Facebook addiction and subjective well-being: A study of the mediating role of shyness and loneliness. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 17(1), 41–55. <https://doi.org/10.1007/s11469-017-9862-8>
- Savci, M., Ercengiz, M., and Aysan, F. (2018). Turkish adaptation of the social media disorder scale in adolescents. *Archives of Neuropsychiatry*, 55(3), 248. <https://doi.org/10.5152/npa.2017.19285>
- Savci, M., Tekin, A., and Elhai, J.D. (2022). Prediction of problematic social media use (PSU) using machine learning approaches. *Current Psychology*, 41, 2755–2764. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-00794-1>.
- Shannon, H., Bush, K., Villeneuve, P. J., Hellemans, K. G., and Guimond, S. (2022). Problematic social media use in adolescents and young adults: systematic review and meta-analysis. *JMIR Mental Health*, 9(4), e33450. <https://doi.org/10.2196/33450>
- Shensa, A., Escobar-Viera, C. G., Sidani, J. E., Bowman, N. D., Marshal, M. P., and Primack, B. A. (2017). Problematic social media use and depressive symptoms among US young adults: A nationally-representative study. *Social science ve medicine*, 182, 150-157. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2017.03.061>

- Simsek, A., Elciyar, K., and Kizilhan, T. (2019). A comparative study on social media addiction of high school and university students. *Contemporary educational technology, 10*(2), 106-119. <https://doi.org/10.30935/cet.554452>
- Statista (2023, February 15). *Number of social media users worldwide from 2017 to 2027(in billions)*. <https://www.statista.com/statistics/278414/number-of-worldwide-social-network-users/>
- Statista (2022, February 15). Daily time spent on social networking by internet users worldwide from 2012 to 2022 (in minutes). <https://www.statista.com/statistics/433871/daily-social-media-usage-worldwide/>
- Su, W., Han, X., Yu, H., Wu, Y., and Potenza, M. N. (2020). Do men become addicted to internet gaming and women to social media? A meta-analysis examining gender related differences in specific internet addiction. *Computers in Human Behavior, 113*, 106480. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106480>
- Şahin, A., Kaynakçı, C., ve Aytıp, Y. (2016). Ziraat fakültesi öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıklarının belirlenmesi. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, 13*(2), 34-45. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jotaf/issue/19063/201629>.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., and Ullman, J. B. (2019). *Using multivariate statistics* (Seventh edition). Pearson.
- Talwar, S., Dhir, A., Kaur, P., Zafar, N. , and Alrasheedy, M. (2019). Why do people share fake news? Associations between the dark side of social media use and fake news sharing behavior. *Journal of Retailing and Consumer Services, 51*, 72-82. <https://doi.org/10.1016/j.jretconser.2019.05.026>
- Tandon, A., Dhir, A., Islam, N., Talwar, S., and Mäntymäki, M. (2021). Psychological and behavioral outcomes of social media-induced fear of missing out at the workplace. *Journal of Business Research, 136*, 186-197. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.07.036>

- Tutgun-Ünal, A. (2015). *Sosyal medya bağımlılığı: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Uslu, M. (2016). Türkiye’de sosyal medya bağımlılığı ve kullanımı araştırması. *Turkish Academic Research Review*, 6(2), 370-396. <https://doi.org/10.30622/tarr.933479>
- Uygun, S. (2022). *Romantik ilişkilerde güven duygusu, problemlili sosyal medya kullanımı ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yakın Doğu Üniversitesi.
- Van den Eijnden, R. J. J. M., Lemmens, J. S., and Valkenburg, P. M. (2016). The social media disorder scale. *Computers in Human Behavior*, 61, 478-487. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.03.038>.
- Van Den Eijnden, R. J., Spijkerman, R., Vermulst, A. A., van Rooij, T. J., and Engels, R. C. (2010). Compulsive Internet use among adolescents: Bidirectional parent–child relationships. *Journal of Abnormal child psychology*, 38(1), 77-89. <https://doi.org/10.1007/s10802-009-9347-8>
- Villanti, A. C., Johnson, A. L., Ilakkuvan, V., Jacobs, M. A., Graham, A. L., and Rath, J. M. (2017). Social media use and access to digital technology in US young adults in 2016. *Journal of Medical Internet Research*, 19(6), e196. <https://doi.org/10.2196/jmir.7303>
- Walburg, V., Mialhes, A., and Moncla, D. (2016). Does school-related burnout influence problematic Facebook use?. *Children and Youth Services Review*, 61, 327-331. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2016.01.009>
- Wang, J. L., Jackson, L. A., Gaskin, J., and Wang, H. Z. (2014). The effects of Social Networking Site (SNS) use on college students’ friendship and well-being. *Computers in Human Behavior*, 37, 229-236. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.04.051>
- We Are Social (2021). *Digital 2021: July Global Statshot Report*. <https://wearesocial.com/blog/2021/07/digital-2021-i-dati-di-luglio/>

- Yang, S., Liu, Y., and Wei, J. (2016). Social capital on mobile SNS addiction: A perspective from online and offline channel integrations. *Internet Research*, 26(4), 982–1000. <https://doi.org/10.1108/IntR-01-2015-0010>
- Yılman, M. A. (2020). *Lise öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çağ Üniversitesi.
- Yılmazsoy, B., ve Kahraman, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ile sosyal medyayı eğitsel amaçlı kullanımları arasındaki ilişkinin incelenmesi: Facebook örneği. *Journal of Instructional Technologies ve Teacher Education*, 6(1), 9-20. <https://dergipark.org.tr/en/pub/jitte/issue/29003/286183>.